

CITY NATURE žije v nových obytných zónach

Viedeň je dynamické a rastúce mesto, v ktorom vznikajú nové mestské štvrte. Preto treba premysleným a efektívnym rozširovaním mesta minimalizovať spotrebu plochy kompaktnou výstavbou a čo najmenším prekrytím pôdy. Cieľom Viedne je zachovať podiel viac ako 50 percent zelene z celkovej plochy mesta a ďalej ho zvyšovať. Keď mesto rastie, nestačí iba stavať budovy, ale je potrebné vytvárať aj ďalšie rekreačné a prírodné priestory.

Zelená os...

Prvoradým cieľom pri všetkých plánovacích procesoch a úvahách je zachovanie lesov, lúk a vodných plôch a tokov. Predstavujú totiž os zazeleneného mesta a sú životným priestorom pre veľa rastlinných a živočíšnych druhov a súčasne aj rekreačnými územiami pre ľudí. Zároveň tieto cenné zelené priestranstvá prispievajú k ochrane podnebia.

Hadinec, © Mesto Viedeň – Ochrana prírody

...a to aj v budúcnosti

Aktuálny **Plán rozvoja mesta (STEP 2025)**, ale aj **Koncepcia zelene a Viedenská charta lesov a lúk** určujú, že na nových sídelných územiach ostane zachovaný významný podiel zelene, resp. že sa zeleň stane súčasťou rozvoja územia. Pre podiel zelene platia tieto rámcové podmienky:

- Dodržanie štandardu poskytnutia voľného priestoru podľa Odbornej koncepcie Zeleň a voľný priestor v rámci STEP 2025 (Ukazovatele, strana 84) resp. podľa aktuálneho plánu rozvoja športovísk
- Vytvorenie potrebných „nášľapných kameňov“ pre systém viedenskej zelene
- Zaplnenie medzier v sieti voľných priestranstiev napríklad vytvorením zelených koridorov s minimálnou šírkou 100 metrov
- Požiadavky na prispôsobenie sa klimatickým zmenám pomocou zelenej a modrej infraštruktúry
- Mesto konkretizuje umiestnenie a rozsah potrebných štruktúr zelene v rámci plánovacieho konania.

Druhovú ochranu a rozvoj mesta ruka v ruke

Urbanistické projekty a plánovacie zámery sú predmetom predbežného ekologického hodnotenia zo strany Mesta Viedeň – Ochrany životného prostredia. Tento proces slúži na odhad možných vplyvov projektov na pôdu, na podnebie v meste, na systém biotopov, ovzdušie, hlučnosť, vodu a na voľný čas a rekreáciu. Umožňuje to prijať včas dôležité opatrenia a zabezpečiť čo najlepšiu druhovú ochranu.

Centrant červený, © Mesto Viedeň – Ochrana prírody

Rozmanitosť životných priestorov ako deklarovaný cieľ

Nová kategória funkčného využívania „Prírodná a rekreačná plocha“ odráža v územnom pláne mesta požiadavky z pohľadu ochrany prírody a rekreácie. Umožňuje to zohľadniť tieto témy pri plánovaní nových mestských území, ako napríklad pri výstavbe na území bývalých Kasární Theodora Körnera (Theodor-Körner-Kaserne). Takto si môžu nájsť nový životný priestor aj chránené druhy. Ropucha zelená obľubuje suché a teplé miesta, aké zvyknú ponúkať brownfieldy. Zástupcovia tohto druhu už boli pozorovaní napríklad v nových rozvojových územiach mesta, ako sú Kagran, Severná stanica (Nordbahnhof) a Aspern. Ak sa má zastavať dôležitý životný priestor pre faunu a flóru, je potrebné nahradiť ho na inom mieste. Podľa druhu opatrenia sa priamo v rámci projektov rozvoja mesta alebo na inom mieste vo Viedni vytvoria náhradné habitaty, napríklad pre jaštericu krátkohlavú, ktorá obýva mnohé rozvojové sídelné územia. V náhradnom životnom priestore v Breitenlee sa podarilo udomáčniť aj potomstvo strakoša obyčajného a pre ropuchu zelenú boli vytvorené rôzne habitaty slúžiace na rozmnožovanie.

Ropucha zelená, © Wiener Wildnis

Voda a pôda ako podmienky života

Cielený manažment dažďovej vody v mestských rozvojových územiach prispieva k tomu, aby voda mohla vsakovať do pôdy priamo na mieste. Rastliny dokážu túto vodu prijať a opäť ju odovzdávať svojmu okoliu. Odparujúca sa voda pritom pôsobí ako prirodzená klimatizácia a pomáha v lete chladiť mesto. Udržateľný manažment dažďovej vody znižuje prekrytie pôdy a prispieva tak aj v sídelných a obytných územiach k čo najprirodzenejšiemu kolobehu vody. Navyše je ochrana pôdy potrebná kvôli jej rozmanitému ekologickému významu. Pôda má ako životný priestor, filter škodlivín, vsakovacie teleso a zásobník CO₂ pozitívny vplyv na klímu.

Množstvo zelene vytvára veľký celok

Vo Viedni je veľa plôch, ktoré plnia funkciu zelene a voľného priestranstva, no súčasne majú aj klimatické a ekologické úlohy. Ak sa menia rámcové podmienky, v dôsledku čoho sa zmení aj forma či veľkosť zelených plôch, treba nevyhnutne zachovať funkciu týchto plôch ako zelene. Ak na jednom mieste prideme o zeleň, je potrebné ju nahradiť inde. Takéto nové plochy zelene a voľné priestranstvá by mali byť v ideálnom prípade priamo spojené s existujúcimi plochami zelene či so sieťou voľných priestranstiev vo Viedni.

Vidlochovosť fenyklový, © Mesto Viedeň – Ochrana prírody

Spájanie prírodných priestorov

Sieť voľných priestranstiev vo Viedni vzájomne spája viedenské parky a zelené oázy a prepojuje ich s veľkými rekreačnými oblasťami a zeleňou v rámci mesta a jeho okolia. Táto sieť sa skladá z prístupných a neprístupných plôch zelene, ako sú železničné a cestné násypy, alebo z koridorov na privod čerstvého vzduchu do mesta. V prípade neprístupných častí voľných priestranstiev je v popredí ich funkcia ekologickej pavučiny prírodných priestorov. Zelené ťahy alebo koridory môžu spájať okolité plochy zelene v podobe prícestných alejí alebo alejí ovocných stromov.

Krajina vo Viedni a okolí

Okrem ochrany vnútromestskej zelene je významným cieľom aj zachovanie veľkých krajinných plôch vo Viedni a jej okolí. Tieto krajinné priestory sa majú spojiť dokončením zeleného pásu okolo Viedne a vytvoriť tak neprerušovaný rekreačný a životný priestor. K najvýznamnejším krajinným územiám patria veľkoregión Bisamberg, Moravské pole (Marchfeld) s lesom Norberta Scheeda (Norbert-Scheed-Wald), okolie Dunaja s Prátrom, terasovité krajinné útvary na juhu Viedne a Viedenský les (Wienerwald).

Monitoring umožní sledovanie vývoja

Aby sme dokázali zachovať druhovú pestrosť, je dôležité vedieť, ako sa vyvíja. To isté platí aj pre zachovanie a rozširovanie plôch zelene. Dlhodobé a transparentné pozorovanie a dokumentácia biotopov či rastlinných a živočíšnych druhov sú nevyhnutným základom pre ciele opatrenia na ochranu druhov v rámci ďalšieho rozvoja mesta. Na účely monitorovania viedenskej zelene sa pomocou leteckých snímok fotografuje celé územie mesta a následne sa rozdelí do kategórií. Tieto zábery poskytujú dôležité informácie o strednodobom a dlhodobom vývoji zelených plôch vo Viedni. Umožňuje to kontrolovať opatrenia v rámci plánovania, údržby a zazeleňovania a súčasne cielene prijímať nové opatrenia.

Zdroje:

<https://www.wien.gv.at/umweltschutz/raum/strategische-vorpruefung.html>

<https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/strategien/step/step2025/>

Ilustrácia so siluetami, © Christian Moisl